

ABSTRAKT:

Východiska: V České republice je odhadem 1,35 mil. osob vykazují problémové užívání psychoaktivních léků (Mravčík et al., 2021). Nejčastěji zneužívanými psychoaktivními léky jsou benzodiazepiny, hypnotika, opioidní analgetika a léky se stimulačním účinkem. Zneužívání psychoaktivních léků může vést k závislosti a k psychickým či somatickým problémům.

Cíl: Cílem práce je popsat okolnosti zneužívání psychoaktivních léků z pohledu klienta. Práce se zaměřuje na první užití psychoaktivního léku, začátek a průběh zneužívání a na vzorce zneužívání psychoaktivních léků z pohledu klienta.

Soubor: Výzkumný soubor tvořili dva respondenti, kteří v minulosti zneužívali psychoaktivní léky.

Metody: Pro tvorbu dat byl zvolen kvalitativní přístup formou kazuistické práce s využitím polostrukturovaného rozhovoru. Následně byly data z rozhovorů transkribovány a analyzovány pomocí metody kódování a metody vyhledávání a zachycení vztahů.

Výsledky: Respondenti získávali psychoaktivní léky přes okruh známých, od lékařů a na černém trhu. Okolnosti prvního užití u respondentů byly abstinenční příznaky z odnětí alkoholu a léčba bolesti po operaci. Za okolnosti zneužívání psychoaktivních léků můžeme považovat závislost na návykových látkách a jistou formou sebededikace psychických potíží. První respondent zneužíval a kombinoval tři léky z řad benzodiazepinů. Druhý respondent zneužíval a kombinoval tři různé skupiny psychoaktivních léků – opioidní analgetika, benzodiazepiny a hypnotika.

Závěr: Předepisování psychoaktivních léků by mělo být podrobeno větší kontrole. Je důležité se zaměřit na preventivní opatření jako je vzdělávání zdravotnického personálu a edukace pacientů i široké veřejnosti. Léčba závislosti na psychoaktivních lécích vyžaduje komplexní přístup.

Klíčová slova: zneužívání psychoaktivních léků, léky na předpis, nelékařské užití léků, okolnosti zneužívání